

Onderwerp

Eerste wijziging Nadere regels Innovatiefonds Bibliotheekfunctie Flevoland 2022-2025

Kern mededeling:

Gedeputeerde Staten hebben de eerste wijziging van de 'Nadere regels Innovatiefonds Bibliotheekfunctie Flevoland 2022-2025' vastgesteld. Dit betekent dat de regeling met een jaar wordt verlengd. Zo ontstaat er voldoende tijd om te anticiperen op de wijziging van de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen die in 2026 in moet gaan.

Mededeling:

Op 2 augustus 2021 zijn de 'Nadere regels Innovatiefonds Bibliotheekfunctie Flevoland 2022-2025' definitief vastgesteld. Dit innovatiefonds heeft als doel om de verdere innovatie van bibliotheken in Flevoland te stimuleren. Dit gebeurt met subsidie voor experimentele, innovatieve projecten en activiteiten van bibliotheken en haar partners die de innovatiekracht van de bibliotheekfunctie in Flevoland versterken en stimuleren. Hiermee kunnen bibliotheken de dienstverlening aan inwoners vernieuwen en blijven de bibliotheken in Flevoland modern en maatschappelijk relevant.

De 'Nadere regels Innovatiefonds Bibliotheekfunctie Flevoland 2022-2025' verlopen van rechtswege per 1 januari 2026. De Rijksoverheid heeft een wijziging aangekondigd van de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen die medio 2026 in zou moeten gaan. Om die reden hebben Gedeputeerde Staten op 11 juni 2024 besloten de Nadere regels Innovatiefonds Bibliotheekfunctie Flevoland 2022-2025 te evalueren in 2025 en bij die evaluatie tevens de functies van Bibliotheeknetwerk Flevoland te betrekken [\[2024-06-11 Besluitenlijst Gedeputeerde Staten\]](#). Deze evaluatie is in de eerste helft van 2025 uitgevoerd door een extern onderzoeks- en adviesbureau. Uit deze evaluatie zijn enkele aanbevelingen gekomen ter verbetering van het functioneren van zowel de subsidieregeling als de uitvoering van het provinciale bibliotheekbeleid.

Omdat de wet en de daarbij behorende Algemene Maatregelen van Bestuur nog niet definitief zijn en nog door de Tweede en Eerste Kamer moeten worden vastgesteld, hebben Gedeputeerde Staten het verstandig geacht om te wachten met wijzigingen in de uitvoering van het provinciale bibliotheekbeleid. Deze Nadere regel valt onder het provinciale bibliotheekbeleid en wordt daarom met een jaar verlengd.

Bovendien geeft dat de provincie voldoende tijd om aan de slag te gaan met de aanbevelingen uit het rapport. De provincie is voornemens om de aanbevelingen over te nemen, voor zover dit goed aansluit bij de vernieuwde wet en dit het bibliotheekwerk in Flevoland ten goede komt. De bibliotheekorganisaties hebben eveneens tijd nodig om zich goed voor te bereiden op een nieuwe situatie.

De provincie gaat over de wetswijziging in gesprek met bibliotheekorganisaties en gemeenten in Flevoland en neemt daarbij de aanbevelingen uit de evaluatie mee. De aanpak laaggeletterdheid is als belangrijk thema onderdeel van deze gesprekken.

Registratienummer

3423699

Datum

22 juli 2025

Afdeling/Bureau

ETCULT

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Simonse, J.N.

Ter kennisname aan PS en
burgerleden

Mededeling

Bladnummer

2

Registratienummer

3423699

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de Woo (ja/nee aangeven)
Evaluatierapport Bibliotheekfuncties Flevoland 2025 - AVG-proof	3438708	Ja
		Ja
		Ja

Evaluatie bibliotheekfuncties provincie Flevoland

Structuur, samenwerking en strategische opgaven

Inhoudsopgave

H1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doel van de evaluatie	2
1.3 Verantwoording werkwijze	2
1.4 Leeswijzer	3
H2 Netwerkinrichting en provinciale taken	4
2.1 Algemeen kader: het Bibliotheekconvenant	4
2.2 Het bibliotheeklandschap in Flevoland	4
2.3 Distributie	8
2.4 Innovatie	9
2.5 Netwerk - Bibliotheeknetwerk Flevoland	11
H3 Innovatie	12
3.1 De provinciale taak op innovatie georganiseerd in Flevoland	12
3.2 Positieve effecten	13
3.3 Kritische punten	13
3.4 Conclusies	15
H4 Netwerktaken en maatschappelijke doelen	18
4.1 Wat gaat goed?	18
4.2 Ruimte voor verbetering	19
4.3 Conclusies	20
H5 De vernieuwde WSOB	22
5.1 Veranderingen	22
5.2 Impact voor Bibliotheeknetwerk Flevoland	23
5.3 Impact voor provincie Flevoland: interbestuurlijk toezicht	25
5.4 Stappenplan inrichting interbestuurlijk toezicht	26
H6 Conclusies en aanbevelingen	31
6.1 Conclusies	31
6.2 Provinciale taken: aanbevelingen	32
6.3 WSOB	34
Bijlage 1 Lijst van geïnterviewde personen	35
Bijlage 2 Feiten en cijfers	36
Colofon	38

Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC en de (auteurs)rechten met betrekking tot de inhoud en het format van dit document berusten bij BMC. Dit document is uitsluitend bedoeld voor gebruik door de opdrachtgever en mag niet worden gepubliceerd of aan anderen ter beschikking worden gesteld zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van BMC.

1.2 Doel van de evaluatie

De evaluatie is uitgevoerd aan de hand van de volgende elementen:

- 1. Provinciale taken en financiering:** analyse van de effectiviteit en doelmatigheid van provinciale taken (distributie, netwerk, innovatie) en bijbehorende financiering, met aanbevelingen voor verbetering en efficiëntie.
- 2. Naleving van WSOB vanaf 2026:** beoordeling van de naleving van de vernieuwde wet, inclusief zorgplicht en interbestuurlijk toezicht, en een stappenplan voor de provincie om volledig te voldoen.
- 3. Effect van WSOB op POI:** onderzoek naar de impact van de wetswijziging op het takenpakket van de POI en aanbevelingen om dit (beter) op de wet af te stemmen.
- 4. Samenwerking tussen bibliotheekorganisaties:** analyse van de activiteiten van de samenwerkende bibliotheekorganisaties in Flevoland, met aanbevelingen voor meer slagkracht, minder administratieve lasten en verbeterde dienstverlening.
- 5. Bijdrage van netwerktaken aan maatschappelijke doelen:** onderzoek naar de effectiviteit van de netwerktaken binnen Flevoland in relatie tot de maatschappelijke doelen uit het Bibliotheekconvenant 2024-2027, inclusief gerichte verbeteradviezen.
- 6. Innovatiefonds:** beoordeling van de bijdrage van het Innovatiefonds aan duurzame verbetering van bibliotheekdiensten, inclusief het innovatieprogramma, partnerprojecten, de adviescommissie en de rol van de POI, met aanbeveling voor versterking van langetermijneffecten.

1.3 Verantwoording werkwijze

Kennismakingsgesprekken

Ter voorbereiding van dit onderzoek is er een startgesprek gevoerd met de accounthouder bibliotheken van de provincie Flevoland. Daarnaast hebben we kennismakingsgesprekken gevoerd met de directie van De Nieuwe Bibliotheek (DNB) en FlevoMeer Bibliotheek (FMB), de manager van het Innovatieteam en de stichtingmanager van de POI BNF. In deze gesprekken is ingegaan op het doel en de reikwijdte van evaluatie.

Documentenstudie

Vervolgens zijn verschillende documenten geanalyseerd om een compleet beeld te krijgen van:

- het bibliotheekveld in Flevoland;
- de subsidiestromen en -verplichtingen;
- de invulling van de netwerktaken;
- de activiteiten van bibliotheken, het Innovatieteam en BNF in relatie tot de maatschappelijke doelen uit het Bibliotheekconvenant.

Hierbij is gebruikgemaakt van feitelijke bronnen zoals jaarverslagen en -rekeningen, activiteitenoverzichten, beschikkingen en beleidsplannen. Daarnaast zijn openbare bronnen geraadpleegd, waaronder het Dashboard Bibliotheekstatistiek, CBS en de concepttekst van de vernieuwde WSOB.

H2 | Netwerkinrichting en provinciale taken

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van hoe de bibliotheekfuncties in Flevoland zijn georganiseerd. Dit doen we door middel van een overzicht van de betrokken partijen. De provincies hebben op grond van de WSOB drie wettelijke taken: distributie, innovatie en netwerk. We lichten toe hoe de provincie Flevoland deze taken op dit moment invult. Daarbij gaan we in op de wijze van organisatie, de rol- en taakverdeling tussen de betrokken partijen en de financiële kaders waarbinnen zij opereren. Een uitgebreidere toelichting van de omvang, aard van werkzaamheden en organisatie per bibliotheekfunctie is opgenomen in bijlage 2.

2.1 Algemeen kader: het Bibliotheekconvenant

Het Bibliotheekconvenant is een gezamenlijke overeenkomst tussen de volgende partijen:

- het Rijk (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW));
- de provincies (Interprovinciaal Overleg (IPO));
- de gemeenten (Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG));
- de drie landelijke bibliotheekorganisaties (Koninklijke Bibliotheek (KB), Stichting Samenwerkende POI's Nederland (SPN) en de Vereniging voor Openbare Bibliotheken (VOB)).

Het Bibliotheekconvenant vormt de basis voor samenwerking en beleidsontwikkeling binnen het Nederlandse bibliotheekstelsel. In het convenant zijn de maatschappelijke doelen voor de bibliotheeksector vastgelegd:

- geletterde samenleving: bevorderen geletterdheid en leesplezier;
- participatie in de informatiesamenleving: digitale inclusie en digitaal burgerschap;
- leven lang ontwikkelen: basisvaardigheden en blijvende inzetbaarheid.

De bibliotheekfuncties in Flevoland hebben samen met de provincie Flevoland een vierde opgave toegevoegd: De Plek. De Plek behelst de transitie van bibliotheken van boekuitleen naar het zijn van een huiskamer van de stad, gericht op ontmoeting en ontwikkeling, zowel digitaal als fysiek.

2.2 Het bibliotheeklandschap in Flevoland

Het bibliotheeknetwerk in Flevoland kent een overzichtelijke structuur met twee bibliotheekorganisaties (DNB en FMB), een provinciale ondersteuningsinstelling (BNF) en een provinciaal Innovatieteam, met daarnaast een Innovatiefonds. De taken zijn in de basis helder belegd: BNF richt zich op netwerktaken en inhoudelijke advisering, het Innovatieteam op projectleiding en innovatie, en de bibliotheken op de uitvoering. Het Innovatieteam is verantwoordelijk voor de uitvoering van bibliotheekinnovatie en de begeleiding van partnerprojecten. De provincie faciliteert (bekostigt) dit netwerk door middel van de volgende bekostiging:

- BNF - boekjaarsubsidie (jaarlijkse exploitatiesubsidie);
- Bibliotheek Innovatieprogramma - meerjarige subsidies (voor een periode van vier jaar);

Subsidie	2022	2023	Inwoners 2023	Subsidie per inwoner 2023	Subsidie per inwoner 2023 (exclusief huisvesting)	% gemeente (2023)	% gemeente (2023) (exclusief huisvesting)
Gemeente Lelystad	€ 2.283.903	€ 2.452.783	83.033	€ 27,51	€ 16,43	37,47%	33,29%
Gemeente Dronten	€ 1.693.594	€ 1.849.403	43.593	€ 38,85	€ 24,84	28,25%	26,42%
Gemeente Noordoostpolder	€ 1.131.314	€ 1.148.546	49.729	€ 22,75	€ 18,22	17,54%	22,12%
Gemeente Urk	€ 480.689	€ 508.296	21.829	€ 22,02	€ 16,34	7,76%	8,71%
Gemeente Zeewolde	€ 573.901	€ 587.354	23.692	€ 24,22	€ 16,37	8,97%	9,46%
Totaal	€ 6.163.401	€ 6.546.382				100,00%	100,00%

De Nieuwe Bibliotheek (DNB)

De Nieuwe Bibliotheek is gevestigd in de gemeente Almere, en heeft daar vijf vestigingen (Almere-Centrum, Almere-Buiten, Almere-Haven, Almere-Poort en een school/wijkbibliotheek in Almere-Nobelhorst). De meeste activiteiten zijn gecentreerd in de centrale bibliotheek (Almere-Centrum). Voor een aansluitend aanbod wil de bibliotheek graag het aantal vestigingen uitbreiden in de wijken⁴. De bibliotheek is zich bewust van het belang van taal voor gelijke kansen in de samenleving, en combineert daarom haar voorzieningen met veel activiteiten en een brede collectie. Aansluitend hierop wil DNB het aantal (voor)schoolse samenwerkingen uitbreiden⁵. De bibliotheek wil er zijn voor de Almeerders op het gebied van taal, digitaal en beeldtaal en wil daarom de bibliotheek ook positioneren als huiskamer van de stad. Daarnaast biedt ze als kerntaak een plek voor studie, werk en lezen, in lijn met haar zogenoemde huiskamerstrategie⁶.

Onderstaande tabel maakt de bekostiging (baten) inzichtelijk van DNB.

	2022	2023	2024	2025
Baten	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot
Subsidies	€ 9.439.003	€ 10.441.272	€ 10.601.526	€ 11.390.000
Projectsubsidies	€ 924.191	€ 937.066	€ 1.237.467	€ 2.039.000
Sociaal Statuut	€ 9.022	€ 11.142	€ 0	€ 0
Gebruikersinkomsten	€ 955.377	€ 939.074	€ 1.116.296	€ 1.224.000
Overige bedrijfsopbrengsten	€ 586.827	€ 621.350	€ 798.988	€ 138.000
TOTAAL	€ 11.914.420	€ 12.949.904	€ 13.754.277	€ 14.791.000

Uit deze tabel is op te maken dat DNB voor gemiddeld 78,2% afhankelijk is van subsidies van de gemeente Almere (€ 48,26 per inwoner; € 25,74 per inwoner exclusief huisvestingskosten (2023)). DNB is voor gemiddeld 10,1% afhankelijk van projectopbrengsten. Dit zijn projectsubsidies voor bijvoorbeeld Bibliotheek op School (dBos), Hulpinfrastructuur niet

⁴ Jaarplan en begroting 2025 De Nieuwe Bibliotheek, p.6

⁵ Ibid., p.8

⁶ Ibid., p.15

2. HRM Bibliotheeknetwerk Flevoland;
3. provinciale samenwerking tussen bibliotheken;
4. landelijke en provinciale (netwerk)taken;
5. netwerktaken, waaronder:
 - a. Regioplan Laaggeletterdheid Arbeidsmarktregio Flevoland, aangevuld met de gemeente Zeewolde;
 - b. de vier maatschappelijke bibliotheekopgaven 'leven lang ontwikkelen', 'geletterde samenleving', 'digitale participatie in de informatiesamenleving' en 'de plek'.

De totale lasten van BNF bedragen € 596.029 (begroot 2025) op jaarbasis. De grootste kostenposten binnen dit totaal zijn:

- personeelskosten: € 342.842;
- transportkosten (zie ook paragraaf 2.2 Distributie): € 101.236;
- automatisering: € 55.095.

De baten die tegenover deze lasten staan, bestaan uit:

- bijdrage provincie Flevoland: € 549.464;
- diverse baten: € 14.436.

Dit leidt tot een begroot exploitatieresultaat van -/- € 32.219. Oorzaken die hier een rol spelen zijn:

- structurele capaciteitsuitbreiding met 0,34 fte van de formatie van BNF;
- loonsverhoging van 4,5% met ingang van 1 juli 2024 en 4,25% per 1 juli 2025 als gevolg van de nieuwe cao Openbare Bibliotheken 2024-2026;
- hogere transportkosten, vanwege een toename van de transportbewegingen.

Bovenstaand tekort wordt opgevangen door de inzet van de algemene egaliseringsreserve.

Naast bovengenoemde taken is het bevorderen en stimuleren van innovatie binnen de taken van de bibliotheken een taak van de provincie. Dat is in Flevoland belegd bij het Innovatiefonds, bestaande uit de bibliotheekinnovatie, de partnerprojecten en het ondersteunende Innovatiefonds. In paragraaf 2.4 en hoofdstuk 3 gaan we hier nader op in.

2.3 Distributie

Een van de wettelijke provinciale taken betreft distributie binnen de provincie Flevoland en tussen alle provincies. Distributie gaat over het interbibliothecair leenverkeer (IBL). Door het IBL hebben leden van de bibliotheek toegang tot de collectie van andere openbare bibliotheken in Nederland. De provinciale ondersteuningsinstellingen (POI's) zijn verantwoordelijk voor de distributie van de materialen. IBL vindt vooral binnen de provinciegrenzen plaats. In de provincie Flevoland is deze taak door BNF uitbesteed aan Koeriersbedrijf MBD BV. Uit de gevoerde gesprekken voor deze evaluatie blijkt dat deze dienstverlening naar volle tevredenheid verloopt. De jaarlijkse lasten aangaande deze taak worden begroot op € 101.236 (2025) en vallen ten laste van de exploitatie van BNF, zie paragraaf 2.2.

De volgende prestatieafspraken zijn van toepassing op het totaalbedrag aan subsidie aangaande Provinciaal Innovatieprogramma Openbare Bibliotheken Flevoland:

- het realiseren van een virtuele vestiging voor FMB;
- het doorontwikkelen van de virtuele vestigingen met inbegrip van Biblyo en de mogelijkheid om boeken te koppelen met verwijzing naar de catalogus;
- het realiseren van wekelijkse nieuws- en blogartikelen inclusief interactie (reageren, delen);
- onderzoek naar de mogelijkheden van het inzetten van voice assistants voor bibliotheekbezoekers;
- deelname aan Fieldlab West op het thema 'onderwijs en jeugd';
- doorontwikkelen van de Bibliotheek op School door een prototype van de Koninklijke Bibliotheek en Stichting Lezen in te passen en educatieve elementen en gamification toe te voegen;
- het standaardiseren van de leergang non-formeel leren van het Huis voor Taal voor gebruik in alle vestigingen in Flevoland;
- het opzetten van een Informatiepunt Digitale Overheid voor jongeren in een vestiging van DNB en een vestiging van FMB;
- het uitbreiden van dBos 3.0 voor vo-scholen met het lesprogramma doeje digiding;
- het uitwerken van een concept voor de fysieke en digitale inrichting van een ontwikkelplein in Almere en Lelystad
- het organiseren van een innovatiefestival in samenwerking met BNF, provincie, gemeenten en de adviescommissie Innovatiefonds Bibliotheekfunctie;
- het ontwikkelen van een werkwijze door het Innovatieteam om de bibliotheken te ondersteunen bij interne (innovatieve) vraagstukken.

Aangaande de partnerprojecten zijn in de periode 2018-2024 in totaal 33 aanvragen ontvangen, waarvan er 30 werden gehonoreerd. Daaraan zijn in totaal de volgende bedragen besteed:

2018: € 19.720
2019: € 136.413
2020: € 119.747
2021: € 15.000
2022: € 233.313
2023: € 127.642
2024: € 81.216

De aanvragen werden ingediend door een diversiteit aan (maatschappelijke) partners – van welzijnsorganisaties zoals De Schoor, Werkbedrijf Lelystad en Welzijn Lelystad tot culturele instellingen als BonteHond en Stichting Culturele Activiteiten (SCAB) en ondernemers zoals de Clipjesfabriek en WonderBit.

H3 | Innovatie

3.1 De provinciale taak op innovatie georganiseerd in Flevoland

Sinds 2018 wordt een deel van de provinciale middelen besteed via een aparte subsidieregeling voor innovatie: het Innovatiefonds Bibliotheekfunctie Flevoland 2022-2025. De provincie besloot tot deze vorm om verschillende redenen. De aparte toezegging van de middelen op projectbasis, in plaats van het bedrag toe te voegen aan de reguliere exploitatiesubsidie aan de bibliotheken, zorgt voor meer zicht op besteding en meer sturing op de onderwerpen. Daarnaast fungeren de ondersteunde partnerprojecten als een 'buitenboordmotor' om innovatie binnen de bibliotheken te stimuleren. Bovendien biedt de regeling de mogelijkheid om aanvragen te laten beoordelen door een onafhankelijke adviescommissie. Dat zorgt voor nieuwe expertise en een ander perspectief.

Zoals geschetst in paragraaf 2.4 bestaat de regeling uit twee onderdelen: het grootste deel van het budget wordt rechtstreeks aan de bibliotheken toegezegd voor projecten, op basis van een meerjarig innovatieplan en de daaruit voortvloeiende jaarplannen. Het andere deel is gereserveerd voor zogenaamde partnerprojecten: innovatieve projecten die worden uitgevoerd samen met maatschappelijke partners. De evaluatie spitst zich vooral toe op dit onderdeel; het deel dat rechtstreeks naar de bibliotheken gaat, loopt naar tevredenheid van alle betrokkenen en gaf geen aanleiding tot opmerkingen.

Het Innovatieteam werkt aan provinciale innovatieprojecten ter versterking van de bibliotheken, waaronder het signaleren en initiëren van kansrijke partnerschappen en projecten (zie paragraaf 2.4). Daarnaast begeleidt het team partnerprojecten tot aan de aanvraagfase. Het team werkt in de begeleiding van de innovatieprojecten volgens een uitgebreid stappenplan⁹. Het werkt een idee samen met de partner uit, koppelt de partner aan een medewerker binnen de bibliotheek, begeleidt de uitwerking van het idee en 'pitcht' het vervolgens binnen de bibliotheken, waarna het MT een besluit neemt om het project te 'adopter'. Daarna volgt het schrijven en indienen van de aanvraag, doorgaans door de partnerorganisatie. Dat kan twee maal per jaar, waarna de adviescommissie de aanvraag beoordeelt en de subsidie al dan niet wordt toegekend. De adviescommissie bestaat uit drie externe leden en wordt ondersteund door de provinciale ambtenaar. Het toekenningsbesluit wordt genomen door Gedeputeerde Staten.

Uit de interviews komt een gemengd beeld naar voren van het functioneren van het Innovatiefonds (alsmede de ondersteuning en advisering van het Innovatieteam) waar het de partnerprojecten betreft. Hoewel innovatie door alle betrokkenen belangrijk wordt gevonden, zien zij in de praktische uitvoering ruimte voor verbetering. Volgens sommigen kan de effectiviteit van de subsidies beter en worden de krachten en talenten van het Innovatieteam niet altijd optimaal benut. We sommen de positieve en kritische punten in paragraaf 3.2 en 3.3 op.

⁹ Zie Stappenplan Aanvraag Innovatiefonds

is er voor partnerprojecten geen specifieke bekostiging gereserveerd voor de borging. Het voortzetten van een project of het inbedden van een activiteit is in feite een toevoeging aan de reguliere werkzaamheden, waarvoor binnen de bibliotheken ruimte (in capaciteit en financiële middelen) moet worden gevonden. De projecten worden door bibliotheekmedewerkers soms ervaren als 'losse flodders', waarvan niemand zich eigenaar voelt. Er speelt ook een financieel vraagstuk. Omdat de provincie geen subsidiënt is van de reguliere bibliotheektaken, komt die inbedding ten laste van de gemeentelijke subsidie. De gemeenten zijn echter niet betrokken bij de (keuze van de) innovatieprojecten.

Een vreemde eend in de bijt

Het Innovatieteam investeert veel tijd en energie in het ophalen van ideeën en het begeleiden van potentiële maatschappelijke partners. Het is vervolgens ook aan het Innovatieteam om de ontwikkelde projecten binnen de bibliotheek belegd te krijgen. Dat gaat moeizaam: er is niet altijd veel draagvlak of enthousiasme bij medewerkers, die grotendeels gericht zijn op hun eigen werk (reguliere bibliotheektaken). Het Innovatieteam heeft geen mandaat binnen de bibliotheken om capaciteit te organiseren voor de ontwikkeling, de uitvoering en bij de borging; dat besluit ligt bij de MT's van de bibliotheken. Die uitdaging wordt versterkt door de positie van het Innovatieteam binnen de bibliotheekorganisaties, die niet altijd duidelijk is. Het Innovatieteam opereert in een grijs gebied: het wordt geacht onafhankelijk van de bibliotheken te functioneren en valt hiërarchisch onder de stichtingsmanager van BNF, maar is formeel in dienst bij DNB. Hierdoor is er sprake van een ingewikkelde dynamiek: de medewerkers die het Innovatieteam moet aanzetten tot innovatie, zijn tegelijkertijd directe collega's van het team, en een van de bibliotheken die het team in beweging moet krijgen is feitelijk zijn werkgever.

Wanneer het Innovatieteam een 'ambassadeur' vindt, moet het projectvoorstel vervolgens in het MT worden geaccordeerd om het project uit te werken, een aanvraag te schrijven en in te dienen. Een substantieel deel van de projecten sneuvelt in dat stadium, bijvoorbeeld omdat er geen formatieruimte is of omdat het niet past bij de prioriteiten van de bibliotheek. Zo is (tot verbazing van de adviescommissie) geen enkel project dat op het Innovatiefestival 2024 werd gepresenteerd, uiteindelijk als aanvraag bij de regeling ingediend. Daarmee gaat veel tijd en energie van het Innovatieteam en de partners verloren.

Bureaucratie leidt tot afhaken

Het bovengenoemde traject, dat vaak al een aantal maanden duurt, gaat nog vooraf aan het daadwerkelijk schrijven en indienen van een aanvraag. De behandeltermijn van een aanvraag door de provincie bedraagt 22 weken. Omdat maar 2 keer per jaar kan worden aangevraagd en het voortraject ook al een aantal maanden duurt, loopt de periode van idee tot beschikking soms op tot (meer dan) een jaar. Dat is voor veel maatschappelijke partners een demotiverend vooruitzicht, zeker als pas halverwege die periode een definitieve 'GO' wordt gegeven door het MT. Er zijn maatschappelijke partners die om die reden afzien van het ontwikkelen van een project. Alle geïnterviewden beschouwen dit als een serieus nadeel van de huidige procedure.

Geen strategische afstemming

veel tijd en energie om de projecten te ontwikkelen, draagvlak binnen de bibliotheken te werven en de projecten uit te voeren, waarna ook de borging niet vanzelfsprekend is. Dit moeizame karakter schrikt zowel partners als medewerkers af en werkt voor geen van de partijen motiverend. Dat wordt nog versterkt doordat het proces als zeer bureaucratisch wordt ervaren. De verschillende fasen (de voorbereiding, het indienen van de aanvraag in een van de tweejaarlijkse rondes, de periode van beoordeling tot een beschikking en achteraf de verantwoording) vragen alle veel tijd.

Het lijkt er dan ook op dat het Innovatiefonds zijn doel soms voorbij schiet. Voor daadwerkelijke innovatie op de lange termijn zijn duidelijk eigenaarschap, intern draagvlak en gedeeld enthousiasme belangrijke voorwaarden waar nu niet aan wordt voldaan. De adviescommissie staat op afstand, waardoor het voortraject grotendeels langs haar heen gaat. De geïnterviewden opperen verschillende verbeteringen en alternatieven: van overheveling van de middelen naar de bibliotheken tot vereenvoudiging van de procedure en de mogelijkheden om vervolgaanvragen mogelijk te maken. In alle gevallen is het belangrijkste element meer inhoudelijke afstemming tussen de bibliotheken, de provincie en de adviescommissie. Dit zou de gemeenschappelijke richting ten goede komen en bijdragen aan wederzijds begrip van de capaciteit, doelstellingen en strategische keuzes.

Een praktisch op te lossen punt is verder de lange termijn: van idee of eerste contact met het Innovatieteam tot aan een beschikking duurt vrijwel altijd meer dan een jaar. In de eerste helft van het traject (van idee tot besluit in het MT om daadwerkelijk een aanvraag in te dienen) gaat veel tijd en energie verloren van het team en de partners met werk aan ideeën die vervolgens door het MT worden afgewezen (en dus ook nooit de adviescommissie bereiken). Zoals gezegd werkt dat niet alleen demotiverend voor de medewerkers van het Innovatieteam, maar ook voor de maatschappelijke partners, die soms afhaken. Op dat moment werkt de huidige inrichting dus zelfs averechts.

Een mogelijke oplossing is om **initiatieven in het beginstadium al te 'pitchen'** voor het MT van de bibliotheek en de adviescommissie samen (vervroeging van afweging go/no-go-beslissing). Dit verbetert het proces op een aantal manieren:

- Wanneer een idee geen groen licht krijgt, is de partners en het Innovatieteam veel tijd bespaard in de uitwerking van ideeën die niet zullen worden aangevraagd.
- Het Innovatieteam en de partners krijgen waardevolle feedback van het MT en de adviescommissie voor de verdere uitwerking.
- Er is meer commitment en afstemming binnen de bibliotheken wanneer zij in een vroeg stadium bij een idee betrokken zijn en ermee hebben ingestemd om het uit te werken tot een aanvraag.
- De bibliotheken en de adviescommissie krijgen meer begrip voor elkaars perspectieven en keuzes.

Ook de **lengte van de aanvraagprocedure** zou substantieel moeten worden verkort. Gezien het relatief geringe aantal aanvragen dat doorgaans in een vergadering kan worden beadviseerd, is een wettelijke termijn van 22 weken opvallend lang. Zeker omdat maar 2 keer per jaar kan worden aangevraagd. Er zijn meerdere oplossingen genoemd om deze termijn in de praktijk te verkorten, bijvoorbeeld door de regeling niet 2, maar 4 keer per jaar

H4 | Netwerktaken en maatschappelijke doelen

In dit hoofdstuk analyseren we in hoeverre de netwerktaken zoals deze momenteel zijn ingericht in Flevoland, bijdragen aan het realiseren van de maatschappelijke doelen uit het landelijk Bibliotheekconvenant, zie paragraaf 2.1. We beschrijven waar de kracht van het huidige stelsel ligt, maar ook waar knelpunten worden ervaren.

4.1 Wat gaat goed?

De gesprekken met betrokkenen laten zien dat de inzet van BNF binnen het Flevolandse bibliotheeknetwerk gewaardeerd wordt. Ondanks de beperkte omvang weet de organisatie effectief in te spelen op de vragen van de lokale bibliotheken.

Klein maar wendbaar

De kracht van BNF en de manier waarop netwerktaken in Flevoland worden ingevuld, zit in de korte lijnen tussen de betrokken partijen, de gedeelde maatschappelijke ambitie en de flexibele werkwijzen van de POI. Binnen de beschikbare capaciteit weet BNF volgens de gesprekspartners goed in te spelen op de specifieke behoeften van het Flevolandse bibliotheekveld. Dankzij de kleinschaligheid kunnen de adviseurs snel reageren op vragen en verzoeken van bibliotheekmedewerkers. In tegenstelling tot grotere POI's is daarbij geen afstemming via meerdere managementlagen nodig. Binnen de beschikbare capaciteit is BNF zo in staat goed in te spelen op de specifieke behoeften van het Flevolandse bibliotheekveld.

De kleinschaligheid van BNF brengt ook het voordeel van directe invloed op inzet van provinciale middelen met zich mee. De provincie subsidieert een eigen POI, in plaats van een grotere instelling die meerdere provincies bedient. Hoewel grotere POI's over meer capaciteit en slagkracht beschikken, en dus op meer manieren en onderwerpen ondersteuning kunnen bieden, moet daar altijd worden gezocht naar gedeelde belangen en prioritering tussen verschillende regio's. In Flevoland is de POI enkel verbonden met de twee bibliotheekinstellingen, waardoor de afstemming over de inzet van middelen relatief eenvoudig is en relatief snel gebeurt.

Inhoudelijk sterk

De medewerkers van de bibliotheken waarderen het advies, de ondersteuning en vraaggerichte houding waarmee BNF haar rol als dienstverlener vervult. De bibliotheken zijn leidend qua vragen en thema's; BNF faciliteert in plaats van stuurt. De bibliotheken ervaren BNF daarbij als deskundig en inhoudelijk sterk: dit werd in vrijwel alle gesprekken onderstreept. De adviseurs worden gewaardeerd om hun kennis en de manier waarop deze aansluit bij zowel de maatschappelijke doelen uit het Bibliotheekconvenant als de provinciale aandachtsgebieden. De inhoudelijke advisering en bijbehorende activiteiten, zoals thematische kennissessies, inspiratiebijeenkomsten, werksessies en begeleidingstrajecten, sluiten aan bij wat de bibliotheken vragen aan ondersteuning.

uitvalt, verdwijnt ook een aanzienlijk deel van de opgebouwde expertise. Binnen BNF zijn de processen op orde en kan werk in beperkte mate worden overgenomen, maar bij uitval of verloop van medewerkers komt de uitvoering van de taken en daarmee de kwaliteit van dienstverlening direct onder druk te staan.

Duurzaamheid en behoud van expertise zijn dan ook belangrijke aandachtspunten binnen het hele provinciale netwerk. Bij alle bibliotheekfuncties is er regelmatig sprake van personele wisselingen. Dit onderbreekt de continuïteit in het werken aan maatschappelijke doelen. Los van de tijd die nieuwe medewerkers nodig hebben om zich in te werken en zich de inhoud eigen te maken, blijkt uit de gesprekken dat personele wisselingen ook tot het verlies van kennis leiden en ontstaat het risico dat het wiel telkens opnieuw moet worden uitgevonden. Een gevolg is ook het eerdergenoemde punt dat rolverdeling binnen het netwerk voor medewerkers niet altijd (meer) helder is. Daarnaast zijn BNF en het Innovatieteam voor bibliotheekmedewerkers in de grotere vestigingen, zoals Almere en Lelystad, beter zichtbaar dan in de kleinere kernen van Flevoland.

Afstemming langetermijnagenda kan beter

Hoewel er periodiek inhoudelijke afstemming plaatsvindt tussen de bibliotheken, BNF en het Innovatieteam, geven veel gesprekspartners aan dat het afstemmen van een integrale langetermijnagenda op het gebied van maatschappelijke doelen beter kan, met name waar het innovatie betreft. De afstemming richt zich nu vooral op jaarlijkse plannen, terwijl een gezamenlijke meerjarige koers zou kunnen bijdragen aan meer samenhang, focus en duurzame impact. Ook zijn er plannen opgesteld door personen die niet meer werkzaam zijn binnen de betrokken organisaties, zoals het Provinciaal Innovatieprogramma Openbare Bibliotheken Flevoland (2022 - 2025). Het draagvlak voor dit meerjarenplan is er zeker, maar de context waarmee het is bedacht is deels verloren gegaan.

Verschillende subsidiestromen

Betrokkenen geven aan dat de huidige opzet met verschillende subsidiestromen – de boekjaarsubsidie voor BNF, de meerjarige subsidie voor het Bibliotheek Innovatieprogramma en de eenmalige subsidies voor partnerprojecten binnen het Innovatiefonds – leidt tot aanzienlijke administratieve lasten en een versnippering aan verantwoordingsmomenten.

4.3 Conclusies

De uitvoering van de netwerktaken in de provincie Flevoland sluit in grote lijnen goed aan bij de maatschappelijke doelen van het Bibliotheekconvenant en de provinciale aandachtsgebieden. De structuur van het netwerk is overzichtelijk, de lijnen zijn kort en de betrokken partijen werken vanuit een gezamenlijke ambitie.

Binnen de beschikbare capaciteit levert BNF inhoudelijk sterke ondersteuning en bijbehorende activiteiten, aansluitend op de behoeften van de bibliotheken en op de maatschappelijke doelen en provinciale aandachtsgebieden. De kleinschaligheid van de POI maakt ook dat er flexibel geopereerd kan worden en dat er makkelijk wisselende expertise van buitenaf

H5 | De vernieuwde WSOB

In dit hoofdstuk bespreken we de verwachte effecten van de herziene WSOB, zowel voor de provincie Flevoland als voor BNF. De analyse is gebaseerd op de huidige, publiek beschikbare informatie over het concept van de herziene WSOB. De wet is op dit moment nog niet vastgesteld. De uiteindelijke inhoud en uitwerking kunnen dus nog veranderen.

5.1 Veranderingen

In de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (WSOB) zijn de basisprincipes van het bibliotheekstelsel in Nederland vastgelegd. De wet bepaalt de taken, functies en verantwoordelijkheden van bibliotheken, provinciale ondersteuningsinstellingen en de Koninklijke Bibliotheek.

In de huidige versie van de wet heeft een openbare bibliotheekvoorziening een publieke taak en bedient ze het algemene publiek op basis van de kernwaarden onafhankelijkheid, betrouwbaarheid, toegankelijkheid, pluriformiteit en authenticiteit. Volgens de wet moeten openbare bibliotheken de volgende wettelijke taken vervullen, die bijdragen aan persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke kansen vergroten:

- beschikbaar stellen van kennis en informatie;
- bevorderen van ontwikkeling en educatie;
- stimuleren van lezen;
- faciliteren van ontmoeting en debat;
- toegankelijk maken van kunst en cultuur.

Om de positie van bibliotheken in de breedte verder te versterken, wordt de WSOB herzien. Het concept van de vernieuwde WSOB is gereed en heeft een consultatieronde doorlopen. De herziene wet treedt naar verwachting in 2026 in werking. In de herziene WSOB blijven de wettelijke taken van bibliotheken ongewijzigd, maar er worden wel enkele belangrijke wijzigingen en/of verduidelijkingen doorgevoerd:

- **Zorgplicht:** gemeenten worden verplicht om minimaal één volwaardige bibliotheekvoorziening binnen hun grenzen in stand te houden. De bibliotheekvoorziening moet een fysieke collectie hebben, en is ten minste 15 uur per week professioneel bemand geopend. Gemeenten ontvangen hiervoor via het Gemeentefonds aanvullende middelen.
- **Meerjarenplan:** gemeenten stellen in samenwerking met hun lokale bibliotheek elke vier jaar een meerjarenplan op, afgestemd op de lokale situatie. Dit plan onderbouwt keuzes op basis van de bevolkingssamenstelling, lokale maatschappelijke doelen en de rol van de bibliotheek binnen het sociaal-culturele netwerk.
- **Interbestuurlijk toezicht (IBT):** provincies krijgen de verantwoordelijkheid om bibliotheken te ondersteunen en toe te zien op de naleving van de zorgplicht door gemeenten.
- De taken en verantwoordelijkheden rondom provinciale ondersteuningsinstellingen worden explicieter vastgelegd (zie paragraaf 5.2).

- Daarnaast is innovatie in de vernieuwde WSOB niet langer uitsluitend een taak van de POI's, maar een gedeelde verantwoordelijkheid van alle partijen binnen het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen: de POI's, de lokale bibliotheken en de Koninklijke Bibliotheek.

Wat betekent dit voor Bibliotheeknetwerk Flevoland?

De vernieuwde WSOB heeft gevolgen voor de formele positionering en taakomschrijving van POI's, en daarmee impliciet ook voor BNF:

- Met deze wetswijziging wordt de aanwezigheid van een provinciale ondersteuningsinstelling in Flevoland een wettelijke verplichting voor de provincie. Wat dit punt betreft, bevestigt de gewijzigde wet de huidige situatie waarin BNF, ondersteund door de provincie, als POI actief is in Flevoland. Deze wijziging versterkt de positie van BNF binnen het bibliotheeknetwerk door een wettelijke verankering.
- De wettelijke taken van de POI's worden omschreven als het bieden van ondersteuning, kennis en advies aan lokale bibliotheken, onder meer over inrichting, exploitatie en doorontwikkeling. Dit sluit nauw aan bij hoe BNF in de huidige situatie werkzaamheden vervult, al ligt het zwaartepunt op inhoudelijke advisering op basis van de maatschappelijke doelen uit het Bibliotheekconvenant en de provinciale aandachtsgebieden. Specifieke kennis wat betreft bijvoorbeeld bedrijfsmatige exploitatie is niet aanwezig binnen BNF, maar is wel via BNF beschikbaar door het inschakelen van kennis van andere POI's of derden.
- De verantwoordelijkheid voor innovatie verschuift van de POI's naar het gezamenlijke netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen: de POI's, de lokale bibliotheken en de Koninklijke Bibliotheek. In Flevoland is de innovatietaak niet belegd bij BNF, maar bij het Innovatieteam en -fonds. Het Innovatieteam geeft uitvoering aan het meerjarig innovatieprogramma van de bibliotheken en begeleidt het opzetten van partnerprojecten via het Innovatiefonds. Landelijke aansluiting is deels al de praktijk door bijvoorbeeld de aansluiting en het voorzitterschap bij de landelijke netwerkcommissie innovatie.

De vernieuwde WSOB bevestigt op bovenstaande punten grotendeels de bestaande praktijk in Flevoland, maar legt deze nu ook expliciet vast. Voor BNF betekent dit een formele versterking van haar bestaande rol als provinciale ondersteuningsinstelling. De impact van de wetswijziging op BNF is voor het grootste deel beperkt.

Wat betreft innovatie betekent de herziene WSOB dat deze taak een gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt van de POI's, de lokale bibliotheken en de Koninklijke Bibliotheek. In Flevoland is de innovatietaak echter niet belegd bij de POI, maar bij een apart Innovatieteam en het Innovatiefonds. Het fonds werkt langs twee sporen: innovatieprojecten van de bibliotheken zelf (via het meerjarig innovatieprogramma) en de partnerprojecten in samenwerking met externe partijen. Beide worden ondersteund door het Innovatieteam. De provincie voldoet hiermee aan de doelstelling van de wet: er is sprake van ondersteuning op het gebied van innovatie, deels ingevuld door de bibliotheken zelf. De feitelijke invulling wijkt echter af van de letterlijke taakopvatting zoals opgenomen in de WSOB. Zolang de uitvoering goed functioneert, hoeft dit echter geen probleem te zijn. Toch kan het, met oog op borging en helderheid, verstandig zijn om:

komen qua bekostiging. Ook wil de provincie Flevoland het gesprek aangaan over gemeentelijke plannen en ambities, mede in het licht van het aanstaande ravijnjaar 2026, maar ze benadrukt wel dat de rol van de provincie voornamelijk het faciliteren van het gesprek is, en niet het afdwingen van keuzes.

Deze richting komt overeen met wat de provincie zelf omschrijft als een 'medium-variant' van IBT: niet een puur administratieve controle op de aanwezigheid van een meerjarenplan, maar afspraken maken over waar dat plan aan moet voldoen. Dit omvat ook inzicht in de bekostigungsstromen, zodat kan worden beoordeeld of de beschikbare middelen daadwerkelijk aan bibliotheekvoorzieningen worden besteed. Over eventuele consequenties en handhavingsinstrumentarium is (nog) niets vastgelegd.

5.4 Stappenplan inrichting interbestuurlijk toezicht

Om tot een goede en passende invulling van het interbestuurlijk toezicht te komen, adviseren we de onderstaande stappen te doorlopen.

Stap 1: Bepaal het minimale toetsingskader op basis van de nieuwe WSOB

De eerste stap is het opstellen van een toetsbaar kader dat gebaseerd is op de vereisten uit de vernieuwde WSOB en aanvullende normen in de AMvB. Dit vormt het fundament voor de IBT-taak van de provincie en vormt voor de gemeenten het kader van wat zij minimaal moeten regelen in hun bibliotheekbeleid en het daarbij behorende meerjarenplan. In het huidige concept-WSOB gaat het om de punten zoals genoemd onder paragraaf 5.1.

Acties

- Inventariseer de wettelijke eisen van de uiteindelijk vastgestelde WSOB en AMvB.
- Vertaal deze naar toetsbare criteria waar gemeenten in hun meerjarenplannen op moeten reflecteren.
- Koppel de opzet van het toetsingskader aan besluitvorming in GS en informeer PS over de gekozen richting en de wettelijke opdracht.

Resultaten

- een onderbouwd overzicht van de minimale wettelijke eisen voor gemeentelijke bibliotheektaken volgens de uiteindelijke WSOB;
- een helder en objectief toetsingskader als basis voor het IBT;
- duidelijkheid voor de gemeenten over de onderdelen die zij in hun beleid minimaal moeten opnemen;
- politieke verankering en bestuurlijk draagvlak binnen Provinciale Staten (PS)/Gedeputeerde Staten (GS) voor de uitvoering van het IBT.

Stap 2: Stel een overlegstructuur in tussen provincie, gemeenten en bibliotheken

Om het IBT op een gedragen en samenhangende manier vorm te geven, is afstemming in aanloop naar de nieuwe WSOB met gemeenten – en waar nodig en wenselijk ook met de bibliotheekfuncties – belangrijk. Dit vraagt om een structurele overlegstructuur, waarin betrokken partijen elkaar periodiek ontmoeten. Zo'n overleg biedt ruimte om wensen,

Dit aanvullend inhoudelijk kader kan grofweg twee vormen aannemen:

- een lichte variant, zoals een handreiking die samen met gemeenten en bibliotheekorganisaties wordt opgesteld. Deze handreiking is een leidraad met inhoudelijke onderwerpen, uitgangspunten en toetsingscriteria die gemeenten kunnen gebruiken bij het opstellen van hun meerjarenplannen;
- een ambitieuze variant, zoals een gedeeld en gezamenlijk ondertekend ambitiekader, waarin gezamenlijke ambities en streefnormen expliciet worden vastgelegd. Dit kader dient als inhoudelijke referentie voor de gemeentelijke meerjarenplannen. Het biedt de kaders waaraan het lokale beleid moet voldoen, terwijl het tegelijkertijd zorgt voor een gedeelde uitgangspositie en gemeenschappelijke richting.

Een aanvullend inhoudelijk kader, in welke vorm dan ook, is in het kader van het IBT een goed instrument. Tegelijkertijd is het een ambitieuze stap die niet vanzelf spreekt: het vergt tijd, ambtelijke capaciteit, bestuurlijk commitment en breed draagvlak onder de gemeenten om tot een gedragen kader te komen. De provincie zal daarom eerst moeten bepalen of zij daarin wenst te investeren en vervolgens moeten verkennen of gemeenten het belang van een gezamenlijke richting onderschrijven en hieraan mee willen werken. Hiervoor is het ook van belang om te weten hoeveel middelen OCW voor de IBT-taak beschikbaar stelt.

Als het antwoord op bovenstaande vragen positief is, kan vervolgens een proces ingericht worden met duidelijke fasen: een inhoudelijke verkenning, het ophalen van input en wensen bij gemeenten en bibliotheekorganisaties, ambtelijke en bestuurlijke afstemming en uiteindelijk gezamenlijke vaststelling van het kader. Het is verstandig om vooraf ook een exitstrategie te formuleren voor het geval er geen brede overeenstemming wordt bereikt, of als één of meerdere gemeenten besluiten toch niet mee te werken – bijvoorbeeld door het ambitiekader toch om te vormen tot handreiking.

Acties

- Bepaal het ambitieniveau van de provincie (zo nodig ook binnen GS) en de bijbehorende investering in capaciteit.
- Onderzoek hoeveel middelen OCW voor de IBT-taak beschikbaar stelt.
- Ga na bij de gemeenten of zij de wenselijkheid van een aanvullend inhoudelijk kader boven op de minimale wettelijke eisen onderschrijven.
- Als het antwoord positief is: onderzoek de voorkeur en haalbaarheid van een lichte of stevige variant.
- Stel vervolgens een stapsgewijze aanpak op waarin input wordt opgehaald en ambities en doelen worden geformuleerd. Vergeet hierbij de exitstrategie niet.
- Bepaal de benodigde menskracht (werkgroep) en de planning.
- Informeer GS en PS tijdig over het proces.

Resultaten

- inzicht in draagvlak onder gemeenten voor een aanvullend inhoudelijk kader;
- een geselecteerde vorm (licht of ambitieus) op basis van voorkeuren en haalbaarheid;
- een projectaanpak en planning voor ontwikkeling en vaststelling;

monitoring en evaluatie (interval) - bijvoorbeeld met een koppeling aan de beleidscyclus van gemeenten. Kiest de provincie uitsluitend voor toezicht achteraf, of is er ook noodzaak aan tussentijdse bijsturing en reflectie? In het laatste geval zal de provincie moeten bepalen hoe afwijkingen van de plannen worden gesignaleerd, welke indicatoren of signalen daarvoor worden gebruikt en wat de mogelijke consequenties zijn.

Actie

- Kies tussen een toetsing achteraf of ook voor tussentijdse bijsturing en evaluatie.
- Stel vast welke indicatoren of signalen gebruikt worden om afwijkingen op te merken.
- Leg deze afspraken vast als onderdeel van de IBT-cyclus en koppel dit aan de beleidscycli van gemeenten.
- Informeer PS/GS over voortgang en bevindingen.

Resultaten

- een keuze voor tussentijdse monitoring als onderdeel van het IBT;
- concrete signalen en indicatoren om afwijkingen in de uitvoering te herkennen;
- een werkbare methodiek voor reflectie en bijsturing tijdens de looptijd van meerjarenplannen.

afhalen nog voordat er een aanvraag ingediend wordt. De uitvoering van partnerprojecten verloopt niet altijd soepel. Het Innovatieteam draagt de projectleidersrol na de aanvraag over aan bibliotheekmedewerkers, die hiervoor niet altijd voldoende tijd hebben. Daarnaast is de positie van het Innovatieteam diffuus: het team moet onafhankelijk opereren, maar is formeel in dienst bij DNB. Hierdoor functioneert het team in een grijs gebied, zonder helder mandaat. Tot slot is er onvoldoende ondersteuning voor doorontwikkeling van projecten, en vormt structurele borging een knelpunt.

6.2 Provinciale taken: aanbevelingen

Onderzoek een fusie tussen BNF en het Innovatieteam

Voor een goede uitvoering van de netwerktaken en effectieve ondersteuning bij de maatschappelijke doelen is een sterke POI in Flevoland essentieel. BNF levert inhoudelijk goed werk, maar is kwetsbaar door beperkte omvang en capaciteit. De innovatietaak, die volgens de WSOB bij een POI hoort, is nu niet bij BNF ondergebracht. Tegelijkertijd opereert het Innovatieteam in een grijs gebied, zonder duidelijk mandaat, wat zijn onafhankelijke positie verzwakt. Om BNF te versterken en de rol van het Innovatieteam te verduidelijken, is het aan te bevelen om een mogelijke fusie te onderzoeken, met oog voor zowel de voordelen als de risico's.

Voordelen van een mogelijke fusie zijn:

- **Efficiëntie in organisatie en administratie:** één organisatie met één backoffice, administratie, subsidieaanvraag (voor zowel de POI-functie als Innovatie) en verantwoordingslijn, wat zorgt voor minder administratieve lasten en meer overzicht.
- **Behoud van een eigen POI:** de fusie versterkt BNF in omvang en slagkracht, terwijl het kleinschalige en wendbare karakter behouden blijft. Flevoland behoudt bovendien een herkenbare positie in het landelijke bibliotheeknetwerk.
- **Duidelijkheid in communicatie:** één herkenbare afzender en aanspreekpunt voor interne en externe partijen, waaronder de provincie, wat de samenwerking en zichtbaarheid vergemakkelijkt.
- **Bundeling van capaciteit:** door advies en innovatie onder één dak te brengen, kunnen deze functies beter op elkaar worden afgestemd. Dit maakt het mogelijk om per maatschappelijke opgave één adviseur en/of projectleider in te zetten die vanuit de inhoud het volledige innovatietraject begeleidt – van idee tot uitvoering en borging.
- **Heldere roldefinitie:** de fusie biedt een natuurlijk moment om rollen, taken en verantwoordelijkheden opnieuw scherp te definiëren, inclusief het borgen van de gewenste onafhankelijke positie van het Innovatieteam binnen de nieuwe organisatie.
- **Versterking van strategische samenhang:** een geïntegreerde organisatie kan innovatie beter verbinden aan langetermijndoelen en maatschappelijke doelen, waardoor projecten structureel worden ingebed in de bredere koers van het netwerk.
- **Aansluiting bij de vernieuwde WSOB:** door het Innovatieteam onder te brengen bij BNF sluit de provincie volledig aan bij de taakopvatting van de vernieuwde wet, waarin innovatie expliciet als verantwoordelijkheid van de POI wordt benoemd.

Innovatiefonds: verbetering aanvraagproces

Het opnieuw structureren van het aanvraagproces moet vooral de (administratieve) drempels en druk verlagen. De belangrijkste praktische aanbevelingen om dit proces te verbeteren zijn opgenomen in paragraaf 3.4: initiatieven in een vroeg stadium laten pitchen voor zowel de bibliotheken als de adviescommissie, onderzoeken of de beslistermijn bij de provincie kan worden verkort, en de regeling vaker openstellen. Door dit laatste kunnen aanvragen vaker worden ingediend en wordt, als bijkomend voordeel, de werkdruk ook gelijkmatiger gespreid.

Innovatiefonds: verbreding partnerprojecten naar drie fasen

Om doorontwikkeling mogelijk te maken en de borging te versterken, stellen we voor om het partnerdeel van het Innovatiefonds onder te verdelen en uit te breiden naar drie opeenvolgende fasen van innovatie:

1. **Opstarten:** dit is de opzet van de regeling zoals die nu is: een (eenmalige) subsidie voor innovatieve projecten in samenwerking met externe maatschappelijke partners.
2. **Doorontwikkelen:** introduceer een mogelijkheid voor succesvolle partnerprojecten om eenmaal een vervolgaanvraag te doen. Veel innovaties zijn na één projectronde nog niet volledig uitgekristalliseerd. Deze fase biedt ruimte voor aanpassingen of verdere ontwikkeling om de innovatie effectiever en breder inzetbaar te maken.
3. **Borgen:** voeg een nieuwe subsidiestroom toe die bedoeld is voor de borging van bewezen succesvolle projecten in de reguliere dienstverlening. Deze subsidie zou alleen door bibliotheken zelf kunnen worden aangevraagd en vereist aanvullend budget. Zo kunnen de 'echte parels' die bewezen succesvol zijn, duurzaam worden geborgd, ook als daar binnen de bestaande capaciteit geen ruimte voor is.

Algemeen: 'harmoniseer' subsidiestromen

Onderzoek de mogelijkheden om de verschillende subsidiestromen te vereenvoudigen en meer op elkaar af te stemmen. Een potentiële verbetering in dat kader is het omzetten van de boekjaarsubsidie voor BNF naar een meerjarige regeling. Dit vermindert de administratieve druk, vergroot de voorspelbaarheid en biedt ruimte voor inhoudelijke focus en langetermijnplanning binnen het netwerk. Een aanvullende stap om de administratieve lasten te verlichten is om bij een meerjarige aanvraag en beschikking wel jaarlijks te verantwoorden, maar de eisen rondom de jaarplannen soberder te maken, of – waar mogelijk – zelfs achterwege te laten en alleen om nieuwe plannen te vragen bij wezenlijke afwijkingen. Ook een nieuwe aanvraagronde voor de borging van partnerprojecten, zoals hierboven beschreven, zou laagdrempelig en met zo min mogelijk administratieve lasten opgezet moeten worden.

6.3 WSOB

De vernieuwde WSOB heeft voor Flevoland twee belangrijke implicaties. Voor de provincie betreft dit vooral de nieuwe toezichtstaak: het opzetten van IBT wordt een wettelijke verplichting. In paragraaf 5.4 is hiervoor een stappenplan uitgewerkt, inclusief verschillende afwegingen die de provincie bij de invulling kan maken. Voor BNF verandert er inhoudelijk weinig; de vernieuwde WSOB legt vooral bestaande praktijk formeel vast. Wel wordt innovatie expliciet benoemd als gezamenlijke taak van de POI's, de lokale bibliotheken en de Koninklijke Bibliotheek. Hiervoor zijn onder paragraaf 6.2 al concrete aanbevelingen gedaan.

Bijlage 2 | Feiten en cijfers

2024	DNB	FMB totaal	Lelystad	NOP	Urk	Biddinghuizen, Dronten, Swifterband	Zeewolde
IDO	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Taalhuis	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
dBos: aantal po-scholen	59	40	8	14	8	9	1
Inwoners	235.000	226.876	84.722	50.803	22.172	44.883	24.296
Bezoekers	1.632.559	840.516	236.066	156.229	80.182	252.268	115.771
Uren open per week	268	362	47	54	44	173	44
Leden en leerlingen 0 - 18	Nog onbekend	50.261	19.180	10.483	6.686	9.617	4.295
Leden vanaf 18 jaar	Nog onbekend	17.165	5.625	4.398	1.758	3.575	1.809
Totaal leden	62.276	67.426	24.805	14.881	8.444	13.192	6.104
Activiteiten	5.884	4.065	1.010	894	483	1.248	430
Deelnemers activiteiten	85.998	63.682	23.139	16.172	6.576	13.797	3.998
Collectie	162.331	190.114	48.147	50.734	18.781	52.049	20.403
Uitleningen	Nog onbekend	1.018.306	242.892	319.901	127.044	218.653	109.816
Vrijwilligers, incl. HvT	Nog onbekend	475	162	114	29	131	39

Bovenstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste feiten en cijfers over de bibliotheken van het jaar 2024, gebaseerd op hun maatschappelijke opgaven, taken en prestatieafspraken. De informatie is opgehaald uit de aangeleverde documenten van de bibliotheken. De cijfers van De Nieuwe Bibliotheek (DNB) slaan op de totale bibliotheek, dus de vijf vestigingen bij elkaar opgeteld, waar de cijfers van FlevoMeer Bibliotheek (FMB) per vestiging zijn uitgesplitst.

- Elke gemeente heeft een Taalhuis en één of meerdere IDO's.
- Om inzicht te geven in dBos is het aantal deelnemende basisscholen opgenomen.
- De bezoekers is het totaal aantal bezoekers van de bibliotheek over 2024.
- Deelnemers van de activiteiten is het totaal aantal mensen dat deel heeft genomen aan een activiteit gedurende 2024.
- De collectie bestaat de totale collectie, dus boeken, audiovisuele materialen, tijdschriften, enz.
- Het aantal vrijwilligers is inclusief de vrijwilligers van het Huis voor Taal.

De Nieuwe Bibliotheek heeft vijf vestigingen: Almere-Centrum, Almere-Buiten, Almere-Haven

BMC

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

KvK BMC Advies 32078667
IBAN NL91ABNA0504035754
BTW NL80.86.63.598 B.01

Colofon

Mei 2025

Classificatie : Intern gebruik

Namen adviseurs :

Projectnummer : PO050946